

Ruperti Abbatiss Tvitiensis, Summi Disertissimi Theologi, sacris doctrinat literis omnia probantis, in XII. prophetas minores, Commentariorum Libri XXXII

Rupert <von Deutz>

[Köln], M. D. XXVII.

VD16 B 3835

Cap. II. Conuenite congregamini gens non amabilis, priusque pariat iussio, quasi puluerem transeuntem diem, antequam vemar supervos ira furoris domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71859](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71859)

COMMENT. RUPER. ABBA. LIB. I.

- Ezech. 7. Nec semel contentus dixisse, iuxta est dies dñi, repetiuit iuxta est, & uelox nimis, & uere secundū magnitudinē periculi, iuxta & uelox nimis, & hoc nō uane uidetur homini habenti quippiā de sensu dei, cuius ante oculos mille anni sic sunt tanq̄ dies hesterni, q̄ preterit, aut certe qd̄ breuius est, tanq̄ custodia i nocte. i. una de quatuor uigilijs unius noctis. Imō q̄ pro nihilo habetur corū anni erūt. i. inter ea reputabūtur. Ille dies erit magnus, quātus, ex q̄ dies esse ceperūt, nō fuit, nec erit amplius. Quā aut̄ uocē attēdit cōtinuo dicēs, uox diei dñi amara, tribulabitur ibi fortis: quā aliā putamus, nisi illā. Ite maledicti in ignē æternū, q̄ paratus est diabolo & angelis eius. Vere amara uox, Ibi (inqt) id est, in illa uoce, tribulabitur fortis, & quis fortis, nisi superbus, fortis diabolus, fortes angeli eius, fortes hoies, tribulabitur ibi tribulabūtur, in illa uoce tribulabūtur. Ergo ne ueraciter fortis, q̄ in uoce tribulabitur. Imō falso fortis, uere inualidus. Fortis eim̄ dicitur, nō q̄ ita sit, sed q̄ ita sibi uideatur. Tunc aut̄ nō ita sibi uidebitur, sed nec negare poterit, q̄ sit inualidus, q̄n̄ una uoce fortis ille fortis rex, uidētibz cūctis, precipitabitur. ¶ Quanto impetu, q̄ magno spū illius diei magnitudinē describere gestiēs, dies (inqt) iræ, dies tribulationis & angustie, dies calamitatis & miserie, dies tenebrarū & caliginis, dies nebulæ & turbis, dies tubæ & clāgoris. Diē unā eandēq̄ sex uicibus cū adiectionibus terrificis declamauit, & septimā uicē nō addidit. Cur hoc? Exultatio nimirū, q̄ de septima die nihil ibi erit, nihil de sabbato dñi, sed sine requie, sine ullarū quietionis spe tribulabitur ibi fortis. Nā hoc totū qd̄ tantis uoibus declamauit, erit super ciuitates munitas, & super angulos excelsos, id est, super hoies impios, & super angelos superbos, Nā ciuitates cū dicit munitas, subaudiendū est citra dominū, & angulos cū dicit excelsos, intelligenda est celsitudo principū, cōtra uerū & solū excelsū dñm se se extollentium. Istæ sunt ciuitates munitæ, & isti excelsi anguli, quos Ap̄lus manifestius exprimit, ut in euangelio fieri debuit, in quo reuelatur hæc ira siue dies iræ dei. Nā p̄missio, reuelatur em̄ ira dei de cælo, secutus est dicens, super omnē impietate & iniustitiā hominū eorū, qui ueritatem dei in iniustitia detinēt & c. Nōne talibus cōgruit, & iusto iudicio repositū est id, quod cōtinuo post uerba prophete ex sua persona dñs iudex dicit: & tribulabunt hoies & ambulabunt ut cæci. Et propheta statim cōprobans iudiciū causam reddit, quia dñs peccauerunt. Recte etem̄ illic ambulabūt ut cæci, q̄ hic oculos uoluntarie contra ueritatem claustrant, quia cum cognouissent deum, non sicut deū glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis, & uoluntarie obscuratū est insipiens cor eorū, & dicēs se esse sapientes, & reuera pleriq̄ illoꝝ inuisibilia dei à creatura mundi, per ea q̄ facta sunt, intell. cta cōspicientes, nihilominus, imō & amplius stulti facti sunt, & mutauerunt gloriā incorruptibilis dei, in similitudinē imaginis corruptibilis hominis, & uolucrū & quadrupedū & serpentū. Vere igitur causa est, quia domino peccauerūt. Quia uero propter hoc ipsum, & tradidit illos deus in desideria cordis eorū, in immundiciā, ut contumelias afficiant corpora sua in semetipsis, & tradidit illos in passionēs ignominie, ut tam scemina q̄ uirum mutarēt naturalē usum, in eū usum, q̄ est cōtra naturā, & tradidit illos in reprobū sensum, ut faciant ea quæ nō cōueniunt. Recta & iusta est sentētia hæc, abiectionis eorū plenissima, ea effundetur sanguis eorū sicut humus, & corpora eorū sicut stercorea. Quod deinde sub iugie sed & argentū eorū & aurū nō poterit liberare eos in die iræ domini, hoc iam in isto tēpore assertionē nō indiget, imō & notum & certum est, quia nec aurū nec argentum cū eis qui possiderunt, ad illud ueniet, quippe cum scriptum sit alibi, quia cū interierit, non sum tibi in gloria, neq̄ descendet cū eo gloria eius. Amplius uero id quod sequitur, Omne destruit aurum & argentum, In igne (inqt) zeli eius deuorabitur omnis terra, quia cōsummationē cū festinatione faciet cunctis habitantibus terrā. Si em̄ illo igne, quo iudicabitur seculū, deuorabitur omnis terra, qd̄ uerum est, sicut alibi dicit: cælū & terra transibunt, uerba aut̄ mentis nō transibunt, aurum & argentū ubi parebit, quod utiq̄ terra est? Sed et si placeret, nūquid eorū esse deberet? Nihil intulerunt in hunc mūdū, et propterea peccatores nihil præter peccata tunc habebunt, et iccirco iustus ille ignis, iustissimi zeli domini, cōsummationē faciet festinanter, cunctis eis habitantibus terrā, propter hoc ipsum qd̄ cælum desperantes, ueritate mente habitauerunt terram. Sequitur. **L**Conuenite congregamini gens non ambulabitis, pruisq̄ pariat iussio, quasi puluerem transcuntem diem, antequam ueniat super uos.

CAP. II.

Vos ira furoris domini. Hoc officium & hic mos est speculatoris fidi, legati fidelis, ut non
 contentus sit clamasse quod uiderit uel nunciasse, cui rei legationem suscepit, uerum etiam super erim
 pendat spontaneum quippiam sermonis hortatorij, per quod auditorem faciendo beneuolus, ad cau-
 telam necessariam properet excitare, quae magna pars est boni adiutorij. Hoc Apulus de semetip-
 so pulchre ostendit, cum praemisso ad Corinthios, quoniam quidem deus erat in Christo mun-
 dum reconcilians sibi, & posuit in nobis uerbum reconciliationis pro Christo, pro quo legatio-
 ne fungimur, deinde subiungit. Adiuuantes autem exhortamur, ne in uacuum gratiam dei recipi-
 atis. Sic iste ubi speculatoris more prophetico ore clamauit, quod uidisset mala uentura, primum
 in partibus, deinde in uersitate mundi, quasi demissa paululam declamationis uehementia,
 suauius incipit, & hortatur his uerbis: Conuenite, congregamini, subauditur conuentu, congre-
 gatione, qua deo creatori coniungi possumus & coniungi debemus, quod quicumque non facit,
 ipsi sunt tanquam puluis, quem proicit uentus a facie terrae. Hinc est quod dicit prius, quod pa-
 riat iussio, quasi puluerem transeuntem die, ante quod ueniat super uos ira furoris domini. Nam inde pul-
 uis mobilis est, & uentus dum flauerit, dispergit eum & proicit a facie terrae, quia non conuenit,
 non congregatus est in unum, rore suscepto, per quem poterat sibi met cohærere. Cum autem uen-
 tus illum proiecerit, ubi parebit, aut unde conuenire uel congregari rursus poterit? Ita nimis
 rum inde omnipotentis iussio pariet super impios & incredulos diem transeuntem, & eos
 transire facientem, quasi puluerem, quia non conueniunt, non congregati sunt ad deum & do-
 minum per gratiam eius rore salutarium, per aquam & spiritum, per quem omnes quicumque non pe-
 reunt unum cum illo capite corpus effecti sunt. Hoc Petrus sciens, eodem sensu quo & ipse
 dicebat. Saluamini a generatione ista praua. Sciebat enim, quia super generationem illam primo
 paritura foret iussio, quasi puluerem transeuntem die, ut captiui dispergerentur in omnes gen-
 tes, & deinde communiter cum ceteris gentibus impijs, uentura esset super eos ira furoris domi-
 ni, die uersalis iudicij. Verbum huiusmodi priusquam pariat iussio, pro re satis congruit illi,
 qui apud alium prophetam dicitur. Tacui, semper filii, patiens fui, sicut parturiens loquar.
 Illam namque iram furoris sui diu continuit & distulit, sed tandem tanto durius declarabit, quan-
 to patientius sustinuit, sicut in utero habens, diu quidem uocem continet & continere potest
 sed cum uenerit hora, non sine clamore & gemitu depromit, quod apud se non nihil habu-
 erit. Talis quoque compellatio gens non amabilis, sensum eundem habet, licet minus aspere
 sonet, quod illud dictum a Iohanne Baptista: Genimina uiperarum quis ostendit uobis fugere a uen-
 tura ira? Sed & ipse dominus: generatio (inquit) praua atque peruersa signum quaerit, & Petrus
 (ut supra iam dictum est) saluamini (ait) a generatione ista praua. Neque hic neque illic dictum est ita
 sine iudicio legis. Primus namque Moyses dixit. Generatio praua atque peruersa, haec cine reddis
 domino, & de uinea Sodomorum uinea eorum &c. Sequitur. Querite dominum deum no-
 strum omnes mansueti terrae, qui iudicium eius estis operati. Querite iustum, querite
 mansuetum, si quomodo abscondamini in die furoris domini, quia Gaza destructa erit,
 & Ascalon in desertum, Azotum in meridie ejicient, & Accaron eradicabitur. I
 Sicut ubi reuelari per euangelium coepit ira dei de caelo super omnem impietatem hominum pri-
 mum oportebat Iudaeis loqui uerbum dei, & deinde conuerti ad gentes, sic in isto spiritu pro-
 pheticus ubi praenunciavit iram suam diei irae & furoris domini iuxta esse, et uelocem nimis, primo
 gentem non amabilem, gentem Iudaicam exhortando compellauit dicens: Conuenite & congrega-
 mini, & deinde omnes gentes alloquitur dicens: Querite dominum deum nostrum omnes mansueti
 terrae, & hoc ipsum uerbum, quaerite, tertio repetit, quaerite dominum deum nostrum, quaerite iustum
 quaerite mansuetum, quod non aliud esse arbitror, quam credite in patrem, credite in filium, credite in
 spiritum sanctum. Qui huiusmodi adhortationem receperunt uel recipiunt, recte dicuntur mansueti
 & operati iudicij dei, sicut e contra Iudaei qui repulerunt uerbum, & indignos se iudicauerunt
 aeternae uitae, dicuntur gens non amabilis, Et reuera omnes mansueti, per hoc ipsum quod sunt man-
 sueti & tractabiles uerbo dei, iudicij operati sunt & operatur domini, iudicando semetipsos, ut
 non iudicentur, cuius uidelicet iudicij principium est semetipsos ut peccatores & reos mortis
 addicere patibulo domini, id est, baptizare in morte eius, & conspeliiri in illo per baptismum
 in mortem, perfectio autem eiusdem iudicij uel iustitiae est, ita de cetero in nouitate ambulare, quomodo
 modo ille surrexit a mortuis per gloriam patris. Mirum quod talibus dicit, si quomodo abscon-
 damini

2. Cor. 1.

Actu. 2.

Esa. 42.

Mat. 3.
Ibid. 12.
Act. 2.
Deut. 32.

Rom. 11.
Act. 17.

1. Corin. 11.

Ro. 6.

COMMENTA RVPER ABBA LIB I

- Vix iustus nunc saluabit. j. Petri. 4. damini in die furoris dñi. Ergo ne & ipsi uix abscondentur in die furoris dñi? An nō & hoc Petrus apłus dicit: Ait em̄. Si aut̄ primū à nobis, quis finis eorū, qui nō credūt dei Euangeliō? Et si iustus uix saluabitur, impius & peccator ubi parebūt? Igitur quamuis māfuetus quamuis iudicium sit operatus dñi, semper sibi met̄ suspectus sit, nec se cōprehendisse arbitretur, quia nec iustus quispiam saluari poterit, si absq; misericordia iudicetur. Impius & peccator omnis, sub nominibus recte intelligitur urbium Philistiim. Gaze, & Ascalon, Azoti & Accaron, duplicem, ut reor, ob causam. Prima causa est, q̄a gens Philistiim primo loco denotatur inter omnes gentes, quæ inuiderūt gloriæ domini, & māfuetis terræ scilicet Moyfi & cæteris ascēdentibus de terra Aegypti. Ascenderūt em̄ (ait) populi & irati sunt, dolores obtinuerunt habitatores Philistiim, tunc conturbati sunt principes Edom & cætera. Primos nominauit habitatores Philistiim, quia primi doluerūt, & primi ad impugnationem ascendentem Israhelem fuere præparati. Scriptū est em̄. Igitur cū emisset Pharaon populum, non eos duxit dñs per uiam terræ Philistinorum, quæ uicina est, reputans ne forte poeniteret eum, si uideret aduersum se bella cōsurgere. Alia causa est, quia sub interpretationibus eorundem nominum omnium illorum peruersitas denotatur, qui secundū similitudinem Philistiim, pios omnes ad eum fugientes, & hoc seculum nequam relinquentes, odio habent & persequuntur. Gaza nāq; fortitudo eius. Ascalon ponderata, uel ignis homicida. Azotus ignis generationis, Accaron eradicatio uel sterilitas interpretat. Et est sensus. Omnes qui sibi applaudūt in fortitudine corporis, & in potentia seclari, & dicunt cum diabolo: In fortitudine manus meæ feci, diripiētur, & ad nihilū dirigētur in die ire domini. Similiter qui arsit ad estuendum sanguinē, & multas scādalizauit animas sceles sui mersuram recipiet, et eodem quo operatus est pondere, deprimetur, & implebitur in eo, uirum sanguinum & dolosum abominabitur dominus, dum gehennæ ignibus cum diabolo cremabitur. Itidē qui arsit libidine et generationis incendio debacchatus est. (Omnes em̄ adulterantes, quasi Clibanus corda eorū) non in tenebris, non in occulto iudicio, sed in meridie hoc est, quando sancti plenam recipient claritatem, proijcietur in tenebras, et sanctorū cōfortium non habebit. Item qui non solum nullos fructus habuit, sed et perueritate doctrinæ suæ plurimos eradicauit, ipse quoq; eradicabitur. Proinde quærite dominū omnes māfueti terræ, & ne sitis sicut Gaza, id est sicut male fortes, & non mansueti, qui suam quartam statuere iustitiam, iustitiæ dei non sunt subiecti, quia talis Gaza destructa erit. Quærite dominum omnes mansueti, & ne sitis sicut Accaron, id est, ardentis igne homicidij, quo manus sanguine plenæ sunt, quia deserta erit talis Accaron, sicut dixit ueritas. Ecce relinquitur uobis domus uestra deserta. Quærite dominū omnes mansueti, & nolite esse sicut Azotus, id est, sicut hij, qui genuinam uoluptatem ultro exasperantes, uerterunt in furorem, & conflauerunt sibi ignem urentem, quia talis Azotus in meridie eiicitur, id est, manifesto iudicio condemnabitur, talis in quā Azotus, iudiciū portabit Sodomorū & Gomorra, iuxta prophetā alium dicētem. Audite uerbum domini principes Sodomorū, percipite auribus legem dei mei populus Gomorra. Quærite dominū, & ne sitis sicut Accaron, id est sicut sterilis uinea dñi sabbaoth, domus Israhel, quæ cum debuisset facere uuas iudicij & iustitiæ fecit labruscas iniquitatis et clamoris, quia talis Accaron, talis sterilitas eradicabitur. Omnibus quidē reposita est ira furoris domini, gentibus incredulis, sed maxime, et præ omnibus genti illi, quæ prima restitit, et persecutionē excitauit Euāgelio Chrii, uel sacramēto baptismatis, secundū similitudinem Philistiim, quæ gens ut supra dictum est, prima inuidit et obistere, bellumq; inferre prompta fuit Israheli ascendenti de terra Aegypti, in trāsitu maris rubri. Sequitur ergo. Ue qui habitatis funiculū maris, gens perditorū. (Gens habitans funiculū maris, i. uicina baptismo Christi, sicut gens Philistiim, uicina erat mari, per quā Israhel transiuit. Quā em̄ uicina fuit illi sacramēto æternæ salutis, apud quā idem sacramentū Christus moriēs condidit, apud quā aqua et sanguinē de suo latere fudit, apud quā dato spiritu sancto, claruit multis signis et prodigijs, quod dux esset ipse dominus in mifericordia populo quē redemit, gradientibus in fronte, in trāsitu maris rubri, tribus milibus hominū, quia ipsa die Pentecostes baptizati sunt in noīe patris, et filij, et spūs sancti. Væ tibi gens perditorū, uæ tibi taliter habitanti funiculum maris, quia cum posses trahere ad te funiculum

Cur p̄ impijs ponitur Philistiim.

Exo. 17.

Ibidē. 13.

Interpretatio nominū.

Esa. 10.

Psal. 5.

Osee. 7.

Rom. 10.

Mat. 23.

Esa. 1.

Ibid. 5.

Iudæi habitates funiculū maris.

Actu. 2.

culum eiusmodi, funiculū distributionis, in qua forte diuiditur terra regni dei, non solū non attraxisti, uerū etiā subeuntibus & trahentibus inuidisti. **L** Verbum dñi super uos Chanaan terra Philistinorum, & disperdā te, ita, ut non sit habitator. Quod terra Philistinorum terra sit Chanaan, nulli dubiū est, & qđ p̄senti loco Chanaan Iudæus sit, iā dictū est, & multis scripturarū testimonijs cōprobari solet. Itaq; super uos d̄ Chanaan, & d̄ terra Philistinorum super uos, d̄ nō Iudæi, sed Chananæi, d̄ non terra Hierosolymorū, sed terra Philistinorum, id est, potione cadentiū, uerbū domini super uos est, qđ ego loquor non in bono, sed in malo, nō in gratia, sed in ira, nō in misericordia, sed in uindicta. Sequitur etiā: Et disperdā te ita, ut non sit habitator. **L** Et erit funiculus maris, requies pastorum, & caulæ ouium, & erit funiculus eis qui remanserint de domo Iuda, ibi pascuntur in domibus Ascalonis, ad uesperam requiescent, qz uisitabit eos dñs deus eorum, & auerter captiuitatē eorū. **I** Vtrū ita factū sit, ut litera sonat, qz terra Philistinorum deserta & absq; ullo habitatore fuerit, deus uiderit. Disperdā te (inquit) ita, ut nullus sit habitator, et in tantam uenies uastitatē, ut oēs tuæ urbes munitissimæ in ouilia sint pastoz. Quomodo cūq; terræ illi, quæ proprie dicta est terra Philistinorum, cōtigerit, & terræ Moab, & terræ filiorū Ammon, de quibus postmodū dicitur est, Nos q̄ scimus signatū fuisse librū, & clausas uisiones prophetarū, sicut nōnullis eorū legimus imperatū. Dubitare nō debemus sacramēta rerū spiritua-liū sub rerū corporaliū recondita esse nominibus, & cuncta ad Christū applicāda, habētem clauim, ut in Apocalypsi legimus, qui & aperit, & nemo claudit, claudit et nemo aperit, qz cuncta in eo referātur. Igitur super uos d̄ terra Chanaan, terra Philistinorum, id est, super uos d̄ Iudæi, uerbū domini est, qui iā semen Chanaan & nō Iudæ, & terra estis Philistinorū, id est, potione cadentiū, ex quo Christo dei filio dedistis in escā suam fel, & in siti sua potastis eū aceto, unde & facta est corām uobis mēsa uestra in laqueū & in retributionē & in scandālū. Te d̄ terra eiusmodi disperdā (ait) ita, ut non sit habitator. Iuxta qđ & Psalmista: Fiat (inquit) habitatio eorū deserta, & in tabernaculis eorū non sit qui inhabitet. Ita nāq; factū est, Nō est ex uobis qui habitat in illa terra uestra, uel dominetur in ea. Quid porro fiet de funiculo maris, de quo paulo ante dictū est, Væ qui habitatis funiculū maris? Requies erit pastorū, & caulæ pecorū. Qui sunt pastores, & quæ pecora siue oues? Nimirum pastores illi, quorum princeps ille bonus pastor est, qui posuit animā suam pro ouibus suis. Et illæ oues sunt, de quibus idē ait: Et alias oues habeo, quæ nō sunt de hoc ouili, & illas oportet me adducere, et uocem meā audient, et fiet unū ouile, et unus pastor. Funiculus maris, quē uos habitatis o Iudæi, id est, omne qđ habere, uel quod uicini uidebamini esse sacramēto baptismatis Christi, qđ inimicos nostros Pharaonē spiritualem, et exercitū eius operuit, scilicet lex et prophetæ, cuncta quæ credita sunt uobis eloquia dei, requies erunt pastoribus istis, et erūt caulæ pecorum sicut ouiu, quā dominus adduxit. Nonne ita est o Iudæi, imō Chananæi siue Philistinorum? Oues istæ et pastores earū, id est, Christiani et doctores eorū, in illo tali funiculo quondā uestro nūc requiescunt, quia legē & prophetas uestros scienter legunt. Ille uerū funiculus hebraico quidē sermone cōsertus, deinde in græcū ductus, & in latinū redactus, ampla fecit spacia cunctis gētibus, et ecce in spacijs eius requiescimus, et caulæ pecorū, id est, lectiones siue meditationes nostræ sunt. Mirū quod uos ipsi caulas nobis ouibus Christi, ne ueterascāt, aut uetustate infirmētur et labascāt, iugiter cōfirmatis, et ad cōfirmandū nobis materiē ualidā ubiq; terrarū subministratis, dū captiui in oēs gentes libros uestros, imō iā nostros circūfertis, ut quicquid de Christo p̄dicatur, græcis et latinis siue barbaris, p̄sententes uos cum scriptis uestris palām testificemini, quod nō sit nouum siue cōfictum quicquid auribus eorū quasi noua refert uox euangelicæ p̄dicationis. Quod deinde subiungitur et erit funiculus eis, qui remanserint de domo Iuda, cū p̄cedenti dicto bene perspectū, cōiunctionē satis euidenter indicat aliarū et aliarum ouium in ouile unū. Qui em̄ sunt qui remanserunt de domo Iuda, uel quid est remanere de domo Iuda? Nimirum remanere de domo Iuda, hoc est saluari de eadem gente perditorū, gente Iudaica, et qui hoc modo remanserant uel remanebunt, primi apostoli fuerunt, et qui post ipsos uel per ipsos crediderunt, & illæ erunt reliquæ quæ saluæ sient, postquam subintrauerit plenitudo gentium. Pulchre ergo ita distinctum, et erit funiculus maris requies pastorum et caulæ pecorum, quod recte in

Dan. 12.

Apoc. 3.
Iudæi dicunt
Chanaan &
Philistinum.
Psalm. 62.

Ibidem.

Ioh. 10.

Erit funiculus
maris, requies
pastorum.

Remanere de
domo Iuda,
quid est.

Ro. 11.

COMMENTA· RVPER· ABBA· LIB· II·

recte intelligitur de pastoribus & pecoribus plenitudinis gentiū, ac demū, Et erit funiculus eis qui remāserint de domo Iuda, qđ nihilominus recte intelligitur de illis reliquis q̄ super sunt, & supererūt de Iſrahel, in quo cōtigit cæcitas. Simul de utriq; de ouibus siue pastoribus partiū utrarūq; illud intelligendū qđ subiunctū est. Ibi pascētur in domibus Aſcalonis ad uesperā requiescēt. Quid est ibi pascetur, nisi in funiculo illo possidebūtur: Funiculus nāq; possessio est, iuxta illud: Pars autē dñi populus eius, Iacob funiculus hæreditatis eius.

Deut. 32. Aut certe funiculus dimensio possessionis est, iuxta illud: Et eiecit à facie eorū gētes, & forte diuisit eis terrā in funiculo distributionis. Quolibet modo accipias, sensus totius summa est: Ibi pascētur in domibus Aſcalonis, ad uesperā requiescent, ac si diceret: In sorte dñi cōputabūtur, in sinibus Abraham, Isaac, & Iacob collocabunt, in cœlestibus mansionibus, quas Aſcalon. i. ignis homicida, scilicet Iudaica impietas suas esse domos gloriat. At illi filij regni eijcient in tenebras exteriores, isti autē uenientes ab oriente & occidēte, recubent in sinibus Abraham, Isaac, & Iacob. Vnde hoc: Quia uisitabit (ingr) eos dñs deus eorū, & auertet captiuitatē eorū. Quis ille dñs qui uisitabit, nisi ipse q̄ dixit de his, & de semetipso, Et uertit uñ ouile & unus pastor? Ipse nāq; de uisitatione hac dicit in alio propheta: Ecce ego requirā oues meas, & uisitabo eas sicut uisitatur pastor gregē suū, in die qñ fuerit in medio ouium suarū dissipatā, &c. usq;: Ecce ego iudico inter pecus & pecus, arietē & hircū, inter pecus pingue & pecus macilentū. Duo dicta sunt in illo, uisitabo oues meas, & iudicabo inter pecus & pecus, duo nihilominus in isto, q̄a uisitabit eos dñs deus eorū, & auertet captiuitatē eorū. uisitabit, subauditur, primo ad uētū suo, ut sit ipse pastor, & ouē pditā ad gregē suo re portet humero. Auertet captiuitatē eorū, secūdo ad uētū suo, qñ iudicabit utiq; inter pecus & pecus, & separabit oues ab hœdis, dicitq; ouibus à dextris: Venite benedicti patris mei, possidete paratū uobis regnū, & hœdis à sinistris: Discedite à me maledicti in ignē aeternū.

¶ Finis libri primi in Sophoniam.

RVPERTI ABBATIS
TVITIENSIS IN SOPHONIAM PROPHETAM
COMMENTARIORVM LIBER SECVNDVS.

Triplices res
sæ fidei ad
uersarii.

Duersariorum seu ueritati contradicentiū uniuersitas trifariā diuisa est. Alia est diuisio Iudaorū, & alia hæreticorū, alia paganorū. Super oēs diuisiones istas uerbū dñi est, eo ordine, quo nūc à nobis nominatæ sunt. Siquidē sup̄ Iudaos iam prolatum est uerbū, & ipsi designati sunt sub noibus Chanaan & terræ Philistinorū, dicendo: Uerbū dñi super uos Chanaan terra Philistinorū.

Hæretici protinus distinguuntur sub noibus Moab et filiorū Ammon, dicendo: Audiat opprobriū Moab et blasphemias filiorū Ammon, q̄ exprobrauerūt populo meo, et magnificati sunt sup̄ terminos eorū. Subinde paganorū impietas sub noie cōdēnatur Aethiopiā, cū dicit: Sed et uos Aethiopes interfecti gladio meo eritis. Protinus et ipse, q̄ est omnium inimicorū caput, diabolus, perditus atq; pdendus designat sub noie Assur, dicendo: Extēdet manū suā sup̄ Aquilonē, et p̄det Assur. Deniq; sub istis noibus debere hmōi sensus suscipi satis probabile est, p̄sertim quia p̄ceptū fuisse scimus prophetis, nō oia manifeste loqui, imō claudere sermonē, et signare librū, et ligare testimoniū, et signare legē discipulis domini cū pollicitatione ista: Quia p̄transibunt plurimi, et multiplex erit scientia. Præterea et illud nobiscū facit, quia nec rerū p̄sentū, nec historiarū, quæ de rebus gestis cōscriptæ sunt, aliquod suffragat experimentū siue testimoniū, ei qui simpliciter, et ut uulgo nota sunt, accipit noia hæc Chanaan siue Philistinorū, Moab et filiorū Ammon atq; Aethiopiā. Nā et dñs nō immunes fuere malorū quæ in mūdo facta sunt uel fūt, nihil tamē usquā legitur talē uerbū tā magnū, ut p̄sentis prophetiæ litera sonat, simplr̄ audientibus. Verbi gr̄a, cū protinus ita loquitur. V iuo ego dicit dñs exercitū, deus Iſrahel, q̄a Moab ut Sodoma erit, et filij Ammon quasi Gomor̄tha, siccitas spinarū, et acerui salis, et desertū usq; in aeternū. Sile de terra Philistinorū.

Non literam,
sed spiritū &
mysteriū hic
seq̄ oportet.
Dan. 9.